

Robotica

Reeds in oudtestamentische tijden was de mens prometheïsch op zoek naar een soort duplicaat van zichzelf, een homunculus. De golem, geïnspireerd door de kabbala, is hiervan een apert voorbeeld. Ook het monster van Frankenstein is een specimen van de menselijke hybride: de mens die gelijk Icarus, die naar de zon wilde vliegen, zijn mogelijkheden overschat. Steeds meer rijst de vraag of de robot niet ook een voorbode is van een nefaste dystopie.

Al enkele jaren geleden dichtten velen de robot nochtans allerlei positieve gaven toe, bijvoorbeeld in de zorg. Deze ontwikkeling werd mede ingegeven door het accres van de collectievelastendruk veroorzaakt door een accumulatie van zorguitgaven. Wellicht kan men zich een robot voorstellen die met meer dan chirurgische precisie te uwen dienste het scalpel hanteert zonder afgepeigerd of afgetobd te raken.

Wat te denken echter van de omgang van een robot met een alzheimerpatiënt? Kan deze, neergevlijd op een chaise longue, misschien bij tijd en wijle door een chihuahua-achtig robothondje gepleased worden, toch kan men zich afvragen of er op existentieel niveau geen sprake is van een de-individualisering, waarbij een een-op-een wezenlijk humaan contact wordt gedeletet. En kunt u zich een Arboretum voorstellen die toestaat dat u uw burn-outproblemen bespreekt met een robot als arboarts?

De robot wordt door eenzamen ook aangewend als een speeltje voor hun seksuele behoeften, maar, zonder een en ander te willen taboeïseren, is hier dan geen sprake van een *qui pro quo*? Smelt je samen met een ander wezen of uiteindelijk gelijk Pygmalion met een door jezelf geprogrammeerd voorwerp of je er nu als een jackrussellterriër breidelloos op afspringt of op z'n janboerenfluitjes piteus tot de daad overgaat?

Ook op sociaal-economisch terrein lijdt de toepassing van de robot aan allerlei miseries: is het een remplaçant voor larmoyant lopendebandwerk of dient men te stipuleren dat men een groep oud-werknemers die van oudsher met ongecompliceerd werk het dagelijkse brood verdienen, inmiddels tot de outcasts van de maatschappij mag rekenen, in een stresssituatie verkerend door de hoge woonlasten in een Vinex-wijk. Het bezoek aan een UWV-kantoor eindigt itererend met bejegeningen als 'wind u niet op' of 'wordt u alstublieft niet boos'.

Uiteindelijk komt de vraag op of de mens op zijn *qui-vive* moet zijn voor de algoritmes van de robot. Quintupliceren deze de ondermijning van de pijlers van zijn humanisme of wordt de mens zich vis-à-vis de robot meer bewust van de portee van zijn eigen identiteit? De robot als wake-upcall: de mens gaat niet teloor, maar hervindt zich. Wellicht een mentale vorm van serendipiteit.